

Slovenští Chorvati

Příchod a osídlení

- chorvatské etnikum osídlilo na severozápadě území dnešního Slovenska zhruba padesát obcí
- chorvatské osídlení lze rozdělit na tři na sebe navazující oblasti:
 1. území od Záhoří po Skalici – obce Devín, Devínska Nová Ves, Dúbravka, Lamač, Záhorská Bystrica, Mást a Mokrá Háj
 2. oblast Podunají – obce Jarovce, Rusovce a Čunovo
 3. území pod Malými Karpaty – obce Chorvátsky Grob, Velké a Malé Šenkvice, Vištuk, Smolenice a Dobrá Voda
- hlavní část kolonizace tvořili rolníci
- v menším počtu přicházeli chorvatští řemeslníci, kteří se usadili především v Bratislavě, kde se živili jako kotláři, holiči, kloboučníci či zlatníci
- kromě toho na slovenské území přicházeli také chorvatští měšťané a šlechta
- příslušníci vyšší i nižší chorvatské šlechty, kteří bojovali v bitvách na Krbavském Poli v roce 1493 a u Moháče v roce 1526, ztratili svoje rodové majetky -> před Turky utíkali z Dalmácie a Bosny a Hercegoviny nejdříve do Slavonie a na Istrii a poté odtud do Rakouska-Uherska, kde se dostali až na území Slovenska
- příslušníci vysoké šlechty, kteří bojovali proti Turkům, zde získávali pozemkové majetky a vysoké státní, vojenské a další funkce
- nejvýznamnější chorvatské šlechtické rody = Kružičovci, Ostrožičovci, Keglevičovci či Stančičovci = starobylé rody původem z Bosny

- příslušníci střední a drobné šlechty působili na Slovensku jako úředníci či správci ve městech a na hradech, část z nich se usadila na venkově, kde vlastnila kúrie (= skromnější šlechtická sídla, větší usedlosti či mlýny)
- chorvatský původ měl např. poslední komunistický prezident Československa Gustáv Husák (1913–1993), který narodil v obci Dúbravka u Bratislavy a chorvatské kořeny zdědil po své babičce

20. století

- v době existence Slovenského štátu museli Chorvati na Slovensku narukovat do německé armády podobně jako Chorvati na Moravě
- po druhé světové válce se slovenští Chorvati ocitli z důvodu komunistického režimu v Československu v izolaci
- omezily se jejich kontakty s Chorvaty v Rakousku
- na rozdíl od moravských Chorvatů nebyla chorvatská menšina na Slovensku rozsídlena
- asimilační faktory působící na chorvatskou menšinu = užívání slovenštiny v úředním styku, zaměstnání ve slovenských podnicích, kde se hovořilo pouze slovensky, smíšená manželství, značná absence chorvatských knih a časopisů
- slovenští Chorvati si byli přesto schopni uchovat svoji etnickou identitu, zvyky a tradice = výrazně tomu napomohla vzájemná propojenost chorvatských rodin
- k určitému uvolnění politických poměrů došlo v polovině šedesátých let, začátkem sedmdesátých let státní orgány opět začaly vznikající chorvatské kulturní aktivity utlumovat
- další politické uvolňování přišlo v osmdesátých letech, kdy slovenští Chorvati začínají navazovat styky s Chorvaty v Rakousku a se svojí původní domovinou, začínají vznikat chorvatské folklorní soubory

Kultura

- slovenští Chorvati silně ovlivnili kulturní ráz regionu, který osídlili
- velkou pozornost věnovali badatelé lidové výšivce a to především na koutních plachtách (= používaly se pro oddělení rodičky v šestinedělí od ostatních osob v místnosti), charakteristická výšivka křížkovým stehem a barevnost, nejčastější motiv = strom a dvojice proti sobě stojících okřídlených draků
- projevem folkloru slovenských Chorvatů je také baladický motiv o dceři, která šla do války místo otce -> u slovenských a gradišćanských Chorvatů nalezneme několik záznamů písní s tímto motivem
- pro Chorvaty na Slovensku jsou stále důležité poutě, stejně jako moravští Chorvati jsou silně věřící katolíci -> slovenští Chorvati chodí nejvíce na poutě do Marianky u Malaciek, do maďarského Győru a rakouského Mariazell
- v kostele v Jarovcích se také pravidelně konají mše v chorvatštině, které velká část místních Chorvatů navštěvuje

Současnost

- v současnosti žijí slovenští Chorvati ve čtyřech obcích – *Rusovcích, Jarovcích* a *Čunovu*, které jsou dnes součástí Bratislavy, a ve dvacet kilometrů vzdáleném *Chorvátském Grobu* v okrese Senec
- v posledním sčítání obyvatel na Slovensku v roce 2011 se k chorvatské národnosti přihlásilo 1022 osob
- stejně jako při sčítání obyvatel v České republice toto číslo zahrnuje i nově příchozí Chorvaty z devadesátých let 20. století
- některé neoficiální odhady hovoří zhruba o třech tisících slovenských Chorvat, tj. potomků příchozích z 16 a 17. století

- počátkem roku 1990 vznikly ve všech čtyřech chorvatských lokalitách kulturní sdružení Chorvatů, které téhož roku vytvořily *Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku*
- nejvýznamnější akcí slovenských Chorvatů je *Festival chorvátskej kultúry*, který se koná každoročně v červnu v Devínské Nové Vsi
- další významnou akcí Chorvatů na Slovensku je *Chorvátsky deň*, který se koná v září -
> čtyři chorvatské obce se v jeho konání každoročně střídají
- každoročně se koncem roku koná také galakonzert chorvatské duchovní hudby v obci Dúbravka
- slovenští Chorvati mají od roku 1996 také vlastní muzeum v Devínské Nové Vsi, které je součástí Slovenského národního muzea
- Chorvati na Slovensku mají také svého zástupce ve *Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny*
- asimilační proces u Chorvatů na Slovensku je v pokročilém stádiu, přesto si zde chorvatské obyvatelstvo stále uchovává některé specifické etnokulturní projevy
- k udržování chorvatské identity napomáhají silné rodinné vazby a také užívání chorvatského jazyka, kterým se v řadě rodin stále hovoří -> chorvatštinu ovládá nejstarší a střední generace a také někteří příslušníci nejmladší generace